

Τα έθιμα των Χριστουγέννων

στην Ελλάδα

Τα ήθη και έθιμα των Χριστουγέννων σε διάφορες περιοχές της Ελλάδας

Τα γιορτινά τους φορούν όλες οι πόλεις της Ελλάδας και υποδέχονται τα Χριστούγεννα με έθιμα και παραδόσεις που έχουν τις ρίζες τους βαθιά πίσω στο χρόνο.

Τα κάλαντα

- Τα Χριστουγεννιάτικα κάλαντα τα παιδιά τα ψάλλουν είτε την παραμονή είτε ανήμερα.
- Τα παιδιά ρωτάνε «να τα πούμε;» και η νοικοκυρά απαντάει «ναι» ,τότε τα παιδιά ξεκινάνε να τραγουδάνε τα κάλαντα που τα τελειώνουν πάντα με ευχές για καλοτυχία του σπιτιού όλο το χρόνο.
- Παλαιότερα η κάθε παρέα που έλεγε τα κάλαντα χτυπούσε τις πόρτες των σπιτιών με ξύλο και μόλις η νοικοκυρά τους άνοιγε κατευθύνονταν στο τζάκι και ανακάτευαν την φωτιά με το ξύλο, λέγοντας ευχές για τη νέα χρονιά.
- Στο τέλος τα παιδιά μοιράζονταν καραμέλες και διάφορα άλλα κεράσματα που έπαιρναν ως αντίτιμο για τα κάλαντα και τις ευχές.

Το Χριστόψωμο

Το «**Ψωμί του Χριστού**», όπως λέει και το όνομά του το έφτιαχναν οι νοικοκυρές την Παραμονή των Χριστουγέννων, με ευλάβεια και ειδική μαγιά.

Επάνω χάραζαν οπωσδήποτε το **σταυρό** και γύρω – γύρω έφτιαχναν διάφορα σχέδια και στολίδια με ζυμάρι.

Την ημέρα των Χριστουγέννων, ο νοικοκύρης του σπιτιού, αφού σταύρωνε τα Χριστόψωμο το έκοβε σε κομμάτια και το μοίραζε στα μέλη της οικογένειας.

Το χριστόψωμο στην Κρήτη

- Το ζύμωμα του χριστόψωμου στη Κρήτη είναι έργο θείο και έθιμο καθαρά χριστιανικό. Για το χριστουγεννιάτικο τραπέζι το χριστόψωμο είναι ευλογημένο ψωμί αφού θα στηρίξει τη ζωή του νοικοκύρη και της οικογένειάς του.
- Χρησιμοποιούν καλό αλεύρι και ακριβά υλικά, όπως ροδόνερο, μέλι, σουσάμι, κανέλα και γαρίφαλα. Μαζεύονται οι γυναίκες του σπιτιού και μέχρι να γίνει το προζύμι, τραγουδούν, «ο Χριστός γεννιέται, το φως ανεβαίνει, το προζύμι για να γένει». Πλάθουν το ζυμάρι, παίρνουν τη μισή ζύμη και φτιάχνουν μια κουλούρα. Με την υπόλοιπη φτιάχνουν σταυρό με λουρίδες από τη ζύμη και στο κέντρο βάζουν ένα άσπαστο καρύδι που συμβολίζει τη γονιμότητα. Στην υπόλοιπη επιφάνεια σχεδιάζουν σχήματα με το πιρούνι για να βγάλουν το «κακό μάτι» και να «καρφώσουν» την κακογλωσσιά.
- Ο νοικοκύρης του σπιτιού παίρνει το χριστόψωμο, το σταυρώνει, το κόβει και το μοιράζει σε όλους όσους παρευρίσκονται στο τραπέζι, σαν συμβολισμό της Θείας Κοινωνίας, που ο Χριστός έδωσε τον Άρτο της ζωής σε όλη την ανθρώπινη οικογένεια του.

Στην Πελοπόννησο

- Duo – τρεις μέρες πριν από την ημέρα των Χριστουγέννων ζύμωναν καρβέλια με ψωμί.
- Το ένα από αυτά που τρώγανε και ανήμερα τα Χριστούγεννα ήταν το ψωμί του Χριστού και το έπλαθαν σε σχήμα σταυρού.
- Τα άλλα Χριστόψωμα τα έκαναν με αμύγδαλα και καρύδια.

Χριστουγεννιάτικο στεφάνι

Χριστουγεννιάτικο στεφάνι

- Στα χωριά συνηθίζουν να κρεμάνε στους τοίχους και τις εξώπορτες ολόκληρες πλεξούδες από σκόρδα που πάνω τους καρφώνουν μοσχοκάρφια, δηλαδή γαριφαλάκια για να διώξουν την κακογλωσσιά που «καρφώνει» την ευτυχία του σπιτιού τους.
- Διακοσμημένο με χριστουγεννιάτικα στολίδια, το στεφάνι από έλατο στην εξώπορτα, εκτός από το καλωσόρισμα στους καλεσμένους φέρνει τύχη στο σπίτι.
- Βασική η ύπαρξη του σκόρδου στο δέσιμό του που προφυλάσσει από το κακό μάτι.

Το τάϊσμα της βρύσης

Ο κοπέλες πήγαιναν στην πιο κοντινή βρύση "για να κλέψουν το άκραντο νερό". Όταν έφταναν εκεί, την [βρύση] την "ταΐζαν", με διάφορες λιχουδιές, όπως βούτυρο, ψωμί, τυρί, όσπρια ή κλαδί ελιάς.

Το «τάισμα» της βρύσης

- Τα μεσάνυχτα της παραμονής των Χριστουγέννων πραγματοποιείται το «τάισμα της βρύσης» σε χωριά της κεντρικής Ελλάδας.

Οι κοπέλες πηγαίνουν στην πιο κοντινή βρύση για να κλέψουν το άκραντο, δηλαδή το αμίλητο, νερό.

Σε όλη τη διαδρομή παραμένουν σιωπηλές. Όταν πάρουν το νερό, αλείφουν τη βρύση με βούτυρο και μέλι με την ευχή όπως τρέχει το νερό να τρέχει και η προκοπή στο σπίτι, και όπως γλυκό είναι το μέλι, έτσι γλυκιά να είναι και η ζωή τους.

Για να έχουν καλή σοδειά, την ταΐζουν με διάφορα προϊόντα, όπως βούτυρο, ψωμί, τυρί, όσπρια ή κλαδί ελιάς. Μάλιστα, όποια κοπέλα φτάνει πρώτη στη βρύση θα είναι η πιο τυχερή όλο τον χρόνο.

Έπειτα, ρίχνουν στη στάμνα ένα βατόφυλλο και τρία χαλίκια, κλέβουν το νερό από τη βρύση και γυρίζουν στο σπίτι τους πάλι αμίλητες, μέχρι να πιούνε όλοι από το άκραντο νερό.

Με το ίδιο νερό ραντίζουν τις τέσσερις γωνίες του σπιτιού και σκορπίζουν τα τρία χαλίκια στο σπίτι. Στη λαϊκή παράδοση ο βάτος φέρνει αισιοδοξία και καλά μαντάτα, και διώχνει τα ξόρκια.

Το χριστόξυλο

Ένα ξύλο γερό
και χοντρό από ελιά ή πεύκο

Ο νοικοκύρης άναβε στο τζάκι το Χριστόξυλο και όλοι έκαναν την ευχή να μη σβήσει καθόλου η φωτιά όλο το δωδεκαήμερο, δηλαδή τις ημέρες από την Παραμονή των Χριστουγέννων ως και τα Φώτα.

Το Χριστόξυλο

- **Στα μέρη της Μακεδονίας**, τις παραμονές των Χριστουγέννων οι νοικοκύρηδες ψάχνανε στα χωράφια για ένα ξύλο γερό και χοντρό από ελιά ή πεύκο, για να το πάρουν στο σπίτι και να το βάλουν να καεί στο τζάκι από τα Χριστούγεννα μέχρι και τα Φώτα.
- Το έθιμο αυτό το ακολουθούσαν γιατί πίστευαν ότι έτσι ζεσταίνεται ο Χριστός στην παγωμένη φάτνη, στη Βηθλεέμ.
- Πριν φέρει ο νοικοκύρης το Χριστόξυλο στο σπίτι, η νοικοκυρά φρόντιζε να καθαρίσει καλά όλο το σπίτι, αλλά κυρίως το τζάκι, ώστε να μην μείνει καθόλου παλιά στάχτη. Καθαρίζουν ακόμα και την καπνοδόχο, για να μη βρίσκουν πατήματα να κατέβουν οι καλικάντζαροι, τα κακά δαιμόνια όπως λένε, και μαγαρίσουν το σπίτι.
- Το βράδυ της παραμονής των Χριστουγέννων, όταν ετοιμαζόταν η οικογένεια να καθίσει στο τραπέζι ο νοικοκύρης άναβε στο τζάκι το Χριστόξυλο και όλοι έκαναν την ευχή να μη σβήσει καθόλου η φωτιά όλο το δωδεκαήμερο, δηλαδή τις ημέρες από την Παραμονή των Χριστουγέννων ως και τα Φώτα. Η στάχτη αυτή προφυλάσσει το σπίτι και τα χωράφια από κάθε κακό και καθώς καίγεται ζεσταίνει τον Χριστό στη φάτνη.

Το πάντρεμα των ξύλων

Το πάντρεμα των ξύλων

- Την παραμονή των Χριστουγέννων σε πολλά μέρη της Ελλάδας “παντρεύαν”, τη φωτιά.
- Στα χωριά της Έδεσσας την παραμονή των Χριστουγέννων «παντρεύουν τη φωτιά».
- Παίρνουν ένα ξύλο από δέντρο με **θηλυκό όνομα**, όπως η κερασιάς, και ένα **με αρσενικό όνομα**, συνήθως από αγκαθωτά δέντρα, όπως ο βάτος. Βάζουν τα ξύλα στο τζάκι να καούν και ανάλογα με τον κρότο ή τη φλόγα τους μπορούν να προβλέψουν τα μελλούμενα, είτε για τον καιρό είτε για τη σοδειά τους. Η παράδοση θέλει τα αγκαθωτά δέντρα να απομακρύνουν δαιμονικά όντα, σαν τους **καλικάντζαρους**..
- Στη **Θεσσαλία**, επιστρέφοντας από την εκκλησία στο σπίτι, τα κορίτσια έβαζαν παραδίπλα στο αναμμένο τζάκι κλωνάρια κέδρου που τα ξεδιάλεγαν, ενώ τα αγόρια τοποθετούσαν κλαδιά από αγριοκερασιά.
- Τα μικρά αυτά κλάδιά δέντρων αντιπροσώπευαν τις προσωπικές τους επιθυμίες για την πραγματοποίηση μιας όμορφης ζωής. Φρόντιζαν μάλιστα τα κλαδιά αυτά να είναι λυγερά και παρακολουθούσαν με ενδιαφέρον ποιο κλωνάρι θα καεί πρώτο, καθώς λέγανε πως αυτό είναι καλό σημάδι για το κορίτσι ή το αγόρι, αντίστοιχα, και συγκεκριμένα πως θα ήταν αυτό που θα παντρευτεί πρώτο.

*Καλά
Χριστούγεννα!*

*Ευτυχισμένο το
νέο έτος!*